

Eduskunnan talousvaliokunta (TaV)

HE 228/2016

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RAHANPESUN JA TERRORISMIN RAHOITTAMISEN ESTÄMISESTÄ, LAIKSI RAHANPESUN SELVITTELYKESKUKSESTA SEKÄ ERÄIKSI NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI

- Vahinkovakuutuksia koskevasta uudesta kansallisesta lisäsääntelystä tulee luopua
- Kysymykset poliittisesta vaikutusvallasta (PEP) vahinkovakuuttamisessa eivät tuo lisäarvoa rahanpesun torjuntaan
- Yksinkertaistettu tuntemisvelvollisuus on riittävä. Vahinkovakuutusyhtiö voi itse arvioida tapauskohtaisesti riskin.

Vahinkovakuutus on ollut rahapesulain soveltamisalan piirissä vuodesta 1998. Vakuutusala on sitoutunut rahanpesun torjuntaan ja rahanpesulaki antaa hyviä elementtejä mm. riskienhallintaan.

Se, että vahinkovakuutus on nykyisen rahanpesulain piirissä, ei kuitenkaan tarkoita, että rahanpesudirektiivistä johtuva uusi sääntely pitäisi ulottaa sellaisenaan koskemaan vahinkovakuutusta. On tarkoin harkittava kansallisesti, mikä on järkevää ja tarpeellista. Ei ole mitään syytä vaivata vahinkovakuutuksia ottavia kansalaisia ja yritysten edustajia kysymyksillä mahdollisista yhteyksistä poliittisesti vaikutusvaltaisiin henkilöihin.

Hallituksen esitys poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön (PEP) liittyvästä tehostetusta tuntemisvelvollisuudesta (3:13 §) on valitettava esimerkki heikotasoisesta lainvalmistelusta. Siinä ei ole tunnettu eikä otettu huomioon vahinkovakuuttamisen liiketoimintaprosesseja, eikä myöskään asiakkaiden käyttämiä asiointikanavia. Todettakoon valmistelun laadusta vielä erikseen ehdotetun säännöksen viimeinen momentti. Sen mukaan ilmoitusvelvollinen voi tietyn edellytyksin noudattaa yksinkertaistettua tuntemisvelvollisuutta, jos toimeksiantosopimus koskee eräitä lakisääteisiä vakuutuksia; työeläkevakuutus, yrittäjäeläkevakuutus, työtapaturmavakuutus ja ammattitautivakuutus. Luettelosta kuitenkin puuttuvat lakisääteinen liikennevakuutus, ympäristövakuutus ja potilasvakuutus!

Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomessa on lähes 20 miljoonaa vahinkovakuutusta, joten asia koskettaa välittömästi kaikkia Suomen kansalaisia, yrityksiä ja yhteisöjä. Toteutuessaan kysymys poliittisesta vaikutusvallasta jouduttaisiin esittämään kaikille vakuutusasiakkaille. Kyselyjen kohteina tulisi olemaan kymmeniä tuhansia kansalaisia ja yrityksiä.

Rahanpesun tai terrorismin rahoittamisen torjunnan kannalta PEP kysymyksillä ei olisi merkitystä. Kyselyt jouduttaisiin tekemään myös tavanomaisten koti-, liikenne-, kasko- ja matkavakuutusten osalta. Mikäli vastaus PEP-kysymykseen olisi myöntävä,

29.11.2016

Karhunen Risto

päätös vaikkapa matkavakuutuksen antamisesta jouduttaisiin tekemään lakiehdotuksen perusteella vakuutusyhtiön ylimmässä johdossa eli hallituksessa.

Toteuessaan säännös voisi jopa estää vakuutusten myöntämisen (esimerkiksi lentokentältä ostettavat matkavakuutukset tai autoliikkeestä kaupan yhteydessä otettavat autovakuutukset). Joka tapauksessa kyse olisi menettelystä, jonka asiakkaat kokisivat yksinomaan simputuksena ja huonona asiakaspalveluna.

Vakuutusyhtiöille ehdotettu säännös merkitsisi merkittävää lisätyötä, tietojärjestelmäkustannuksia ja asiakaspalvelun heikkenemistä. Toisin kuin lainvalmistelijat ovat kahdenvälisissä keskusteluissa esittäneet PEP-kysymys ei ole ”vain rasti ruutuun”, vaan selvityksestä, joka olennaisesti vaikuttaa siihen, mitä taustaselvityksiä asiakkaasta on tehtävä, millä tavoin asiakkaan toimintaa on seurattava, missä järjestyksessä asiakkuutta koskevat päätökset on tehtävä ja viime kädessä myös siihen, mitä palveluita asiakkaalle voidaan tarjota.

Ehdotettu säännös on pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman vastaista kansallista lisäsääntelyä. Mitään EU- tai kansallisesta lainsäädännöstä johtuvaa perustetta ehdotetulle sääntelylle ei ole. Myös lainsäädännön arviointineuvosto on kiinnittänyt lausunnossaan rahanpesulain valmistelusta asiaan huomiota. Lausunnon mukaan hallituksen esityksessä tulisi tehdä selkoa siitä, mikä on kansalliseen harkintaan perustuvaa omaehtoista lisäsääntelyä ja arvioida sen vaikutuksia.

Hallituksen esityksen nykytilan arviointia koskevassa osuudessa s. 49 on todettu: ”Vaikka rahanpesulaissa tunnistetaan jo nyt riskiperusteinen lähestymistapa, kansallista lainsäädäntöä valmisteltaessa on perusteltua arvioida, onko lakisääteille soveltamisalan poikkeuksille tai muille kevyemmille velvoitteille sijaa”. Näin ei valmistelussa todellakaan ole arvioitu, vaan hallitus esittää omaehtoista lisäsääntelyä ilman vaikutusarviota.

Vapaaehtoisissa vahinkovakuutuksissa riittää yksinkertaistettu tuntemisvelvollisuus

Finanssiala on sitoutunut rahanpesun ja terrorismin rahoituksen torjunnan mukaisiin velvoitteisiin, jotka sisältyvät EU:n neljanteen rahanpesudirektiiviin. EU jätti tietoisesti vahinkovakuutukset direktiivin ulkopuolelle juuri niiden vähäriskisyyden vuoksi.

PEP-kyselyjen määrä tulee kasvamaan ja ne koskevat pankki- ja henkivakuutusala. Vahinkovakuutusyhtiöihin ja niiden asiakkaisiin tarpeetonta kyselyvelvoitetta ei pidä ulottaa. Vakuutusyhtiöiden pitäisi voida noudattaa niissä yksinkertaistettua tunnistamisvelvollisuutta. Siinä vakuutusyhtiö arvioi tilannetta tapauskohtaisesti.

Finanssialan ehdotus rahapesulain 3 luvun 13 §:ksi:

Poliittisesti vaikutusvaltaiseen henkilöön liittyvä tehostettu tuntemisvelvollisuus

Ilmoitusvelvollisella tulee olla asianmukaiset riskiperusteiseen arviointiin pohjautuvat menettelyt sen toteamiseksi, onko asiakas tai onko hän ollut poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön perheenjäsen tai poliittisesti vaikutusvaltaisen henkilön yhtiökumppani.

Jos asiakas on tai on ollut poliittisesti vaikutusvaltainen henkilö, tällaisen henkilön perheenjäsen tai henkilö, jonka tiedetään olevan tällaisen henkilön yhtiökumppani:

1) ilmoitusvelvollisen **ylemmän johdon** on hyväksyttävä asiakassuhteen aloittaminen tällaisen henkilön kanssa;

29.11.2016

Karhunen Risto

2) ilmoitusvelvollisen on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet saadakseen selvityksen sellaisen varallisuuden ja varojen alkuperästä, jotka liittyvät kyseiseen asiakassuhteeseen tai liiketoimeen; ja

3) ilmoitusvelvollisen on järjestettävä tehostettu jatkuva asiakassuhteen seuranta.

Henkilöä ei enää pidetä poliittisesti vaikutusvaltaisena henkilönä, kun hän ei ole toiminut merkittävässä julkisessa tehtävässä vähintään vuoteen.

Mitä edellä 1 – 3 momenteissa on säädetty ei kuitenkaan sovelleta, jos toimeksiantosopimus koskee muuta vakuutusta kuin 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettua henki- tai muuta sijoitusvakuutusta.

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Lea Mäntyniemi